

A m. o. Kárpátgyesület Keleti Kárpátok osztályának 1895—96-iki évi jelentése.

F. évi jelentésem bevezetésül — sajnos — oly esetet kell felemlítenem, mely nemcsak szeretett királyi házunkat és Magyarországot, hanem a Kárpát egyesületet is őszinte gyászba borította. Ő csász. és királyi fensége Károly Lajos főherceg ur a magyar orsz. Kárpátgyesület védnöke üdvös tevékenysége közepette a kárlehetetlen sors által elragadtatott.

Egyesületünk központja annak idején kifejezést adott őszinte részvétének a magas család előtt; nekünk tehát csak az maradván hátra, hogy az általánosan érzett gyásznak részünkről is jegyzőkönyvileg kifejezést adjunk.

Ezen szomorú eseten kívül az osztályt leguőbb sok évi tagjának, Ivánka Imre ur ő excellenciájának elhunytja is őszinte gyászba ejtette. Családjá előtt batorkodtam legőszintébb részvétünket kifejezni és kérem ezt jegyzőkönyvileg is megtenni.

Az 1895 ik évben az osztálynak 1700 frt 77 kr. bevétele és 1065 frt 25 kr. kiadása volt, úgy, hogy a folyó 96 ik évre 635 frt 52 kr. pénztári maradványt lehetett átvinni. A kiadásokból az aggteleki barlangra esik 120 frt. A hoverlai menedékházra 400 frt. A szádellői völgyre 36 frt 78 kr. Kiállítási czélokra 70 frt. A központnak pedig beküldetett tagsági díjak fejében 240 frt 80 kr.

Az 1895-ik évben összesen 306 tag fizetett tagsági díjat, tehát 37-el ismét kevesebben, mint 1894 ben. Jelentési évben következő munkálatokat végeztünk.

Az aggteleki barlangban az útépitkezéseket folytattuk. A Hoverla alatt menház építetett és a szádellői völgyben az utak s hidak helyreállítottak.

A folyó évben az aggteleki barlang új bejáratánál a 2 ik barlangvezető számára egy lakház építetett s annak 700 frtnyi költsége ki is lett fizetve.

A Kozmieczeektől a menházig, valamint a Hoverla alatti gerinczig vezető lovagló-ut helyreállított. Hasonlóképen kijavított a huszti várromban evő messzelátó emelvény is.

Mint azt később felsorolandom, az osztály a millenniumi kiállításon is részt vett.

A turista-forgalom felélénkítésére az osztály a f. évben következő eszközöket használta.

1. Kassán nagyságos Kaczvinszky Géza kir. táblai bíró ur vezetése alatt egy külön kirándulási bizottság alakult, a mely több sikerült kirándulást rendezett.

Miután ezen eszme jónak bizonyult, az osztály egyetértve a vidéki bizottságokkal, az erre alkalmas helyeken, első sorban pedig Ungvárt, Munkácsot, Nagy-Mihályon és M. Szigeten hasonló kirándulási bizottságokat fog szervezni.

2. Egynehány vasuti állomáson, továbbá a debreczeni, m.-szigeti és kassai kaszinókban keret alatt

Fogságának kezdetén sokat beszélt fontoskodó arccal az ő tiz milliójáról. Ha megpillantotta valamelyik szerencsétlen panaszkodó bajtársát, vigasztalagatta:

— Ne sirj, no... Bátorság... Csak kijussak innet, majd megkeresem akkor a tiz milliómat — jut abból neked is vagy egy millió...

Ilyenformán a tiz millióból százat is eligért már. De rögeszméje egyre homályosodott, míg végre is annyira elhalványodott agyában, hogy már az orvos, meg az igazgató fogós kérdései sem ejtették zavarba. Ha az igazgató ügyesen, finom czélszásokkal visszaidézte emlékeztetésbe betegségének okát, Loqueteux Jean elmosolyodott, vállát vont, mintha azt mondaná:

Igen, igen, bolond voltam hajdanán... azt hittem, igazában volt tán tiz millióm... de most, most jól tudom, hogy csak kavics volt az egész.

Több éven át egyetlen egyszer se hazudtolta meg magát.

Mindenki azt hitte, hogy meggyógyult s már az is szóba került, hogy szabadjára bocsátják. Maga is könnyörgött érte, hadd láthassa meg a csüröket, a mikben annyiszor meghalt, a csillagos égnek ragyogó mennyezetét, a füves lejtőt, a melyre annyiszor nyomta le a fáradság. De az orvos habozott még.

Egyszer reggel Loqueteux Jean-t a végső kísérletre hívták le. Az igazgató a rendesnél is komolyabban ült az asztalnál, azonkívül meg a tébolyda többi tisztviselője is jelen volt.

— Loqueteux Jean — kezdette az orvos — elbocsátjuk magát... De előbb volna még egynehány kérdés. Ügyeljen, hogy jól feleljen rájuk...

Az örülteknek néha csudálatos a sejtő képességük. Loqueteux Jean ellenséges indulatot érzett ki az orvos szeméből, érezte, hogy a bírái mind csak azért gyűltek össze, hogy kelepözésbe csalják... Esméje támadt hirtelen. Megszólította az orvost.

— Doktor ur, szeretnék valamit mondani, de csak doktor urnak... egy pillanatra csak...

Mikor egyedül voltak, odahajolt az orvoshoz:

— Doktor ur... Nekem innen ki muszáj jutni... érzem, hogy doktor ur nem akarja... No hát, ha kijuthatok... ügyeljen ám jól... adok az urnak egy milliót!...

turista-térképek függesztettek ki, a mi a jövő évben is folytattni fog.

Megkérésünkre a központ m. évi november hó 24-én, Poprádon tartott választmányi gyűlésen a Kel. Kárpátok Osztálya részére 300 frt szubvencziót szavazott meg folyó évre és ennek megadását az 1897 ik évre is kilátásba helyezte. Ezért a központi választmánynak különös köszönettel tartozunk, melynek kérések jegyzőkönyvileg kifejezést adni.

Köszönettel tartozunk továbbá a magyar királyi államvasutak igazgatóságának is, közgyűlésünk alkalmából engedélyezett menetjegy mérséklésekért, továbbá a körösmezői rendező-bizottságnak a kirándulás előkészítő munkálataiért és vendégszerető fogadásokért, végre nagyságos Szabó Adolf erdő-tanácsos, kir. igazgató urnak, valamint Erdélyi, Urbanovszky és Gánofszki főerdész uraknak a turistaügy lelkes és fáradatlan pártolásáért.

Siegmeth K. s. k.
ügyvivő alelnök.

TÁVIRATOK.

A „Felsőmagyarország” eredeti táviratát.

A kormányzó lemondása.

Budapest, szept. 1. (A F. er. táv.) Fiuméből jelentik, hogy a fiumei polgármester, Ciotta, táviratot intézett Batthyány gróf kormányzóhoz, a melyben hangsúlyozza, hogy a kormányzói állásról történt lemondása megdöbbentőleg hatott a város közönségére, miért is kéri őt, hogy maradjon meg állásában.

Kitüntetés.

Bécs, szept. 1. (A F. er. táv.) Az orosz czár Apponyi gróf udvarnagynak a fehér sasrend nagykeresztjét adományozta.

Emlék-oszlop.

Zimony, szept. 1. (A F. er. táv.) A millenniumi emlékoszlop a Hunyad-hegyen elkészült és ennek átadása szeptember 20-án fog megtörténni. A polgármester lelkesült felhívást intéz a lakossághoz, a melyben az 1000 év fontosságát magyarázva, részvételre hívja fel a lakosságot.

Sorshuzás.

Budapest, szept. 1. (A F. er. táv.) A Bazilika-sorsjegyek mai húzásánál a főnyereményt a 4334. sorozat 53. sz. sorajegy nyerte meg.

Bécs, szept. 1. (A F. er. táv.) A hitelsorsjegyek mai húzásánál a főnyereményt az 1850. sorozat 12. sz. sorsajegy nyerte meg.

Bedőlt fal.

Budapest, szept. 1. (A F. er. táv.) A Garay-utcában egy építkezés közben levő háznak

— Igazán?...
— Megesküszöm rá, doktor ur... Vagy ha egy millió nem elég, hát adok kettőt.

— Hol van a maga sok milliója, szegény Loqueteux barátom?

— Azt csak én tudom, doktor ur, eldugott helyen vannak a millióim... egy fának a tövében, egy nagy kő alatt... Azóta talán bizony már meg is kölykeztek!... De csútt!... ehun az igazgató ur...

És még azon estén visszakerült Loqueteux Jean az örülte osztályába; ott sóhajtott társai körében:

— Duszgadzag vagyok!... Azért nem bocsátanak el. Duszgadzag vagyok!

A tarokkjáték története.

Valamennyi kártyajáték közt határozottan a tarokkjáték a legszellemesebb így lapunk olvasóit bizonyára érdekelni fogja e játékról s annak történetéről valamit hallani.

A mond, skiz és pagát elnevezés három testvértől származik, akik Algarbia királyságban különféle gattetteik által váltak híressé, míg a játéknak magának elnevezése bizonyos Tarocctól származik, aki portugál származású volt s ebben a játékban rendkívüli nagy jártasságra és ügyességre tett szert. Ami magát a játékot illeti, a játék a maitól eredetileg nagyon eltérő volt.

A játéknál eredetileg 78 lappal játszottak, tehát harminczhatal több kártyával, mint ma, tudniillik huszonegy tarokkal, skizzel s minden színből tizenegy lappal. A legmagasabb kártya nem a skiz volt, hanem a mond, vagy az akkori írásmód szerint mongues. A skiz, a csörgősapkás bohóc, a mely egyáltalán nem tehetett ütést, abban az előnyben is részesült, hogy nem volt üthető. A pagáttal és mondval együtt a honeurt képezte; hasonlóan számított a négy király is, és a mostani szokástól eltérően a „cavallerie.”

A cavallerie egy szín négy figurájából állott; király, dame cavalier és valesből (szolgából). Ha a

egyik kőfala bedőlt, maga alá temetve 14 embert, kik közül egy meghalt, négy életveszélyesen megsérült, a többi pedig könnyebb sérülést szenvedett.

Sztrájk.

Budapest, szept. 1. (A F. er. táv.) A szabómunkások sztrájkja még egyre tart és a munkaszünetben 400 munkás vesz részt.

KÜLFÖLD.

× A keleti zavarok. Konstantinápolyból távirják: Ma éjjel a külügyminiszter újból két órai látogatást tett Calice báró osztrák-magyar nagykövetnél és megújította azt a biztosítást, hogy minden intézkedés megtörtént a kihágások megakadályozására és a lakosság lecsendesítésére. A miniszter azt az óhaját fejezte ki, hogy vegyék le a külföldiek házain és lakásai előtt kitzőit zászlókat, hogy az örmények ne használják e házakat menhelyül. Engedjék meg azt is, hogy e házakat átkutassák. Ma délután a nagykövetek értekezletet tartottak. A porta a nagykövetek 28 iki együttes jegyzékére adott válaszában közli, hogy a porta által tett intézkedéseken kívül mohamedán és keresztény birákból álló rendkívüli törvényszéket is fognak alakítani, melynek feladata lesz, hogy az elfogott örmények vétkessége, illetőleg szabadon bocsátása tárgyában határozzon.

× Ima Ferdinándért. Szófiából sürgönyzik: A Balkán ügynökség jelenti: A renovált szófiai kath. templom ünnepélyes beszentelésénél ma Boris herceg áttérése óta először imádkoztak ismét az oltárnál Ferdinánd fej-delemért és pedig Menin filippopoli katolikus érsek. Mint kijelentik, a szentszék már régebben megadta erre a felhatalmazást.

× A krétai események. Athénből jelentik: A szultánnak a krétai engedményekre vonatkozó iradéját a görög sajtó meglelégedéssel fogadja. A krétai engedményekre vonatkozó iradé még azt az intézkedést is tartalmazza, hogy a krétaiak feljogosítottak, hogy oly árukra, melyek Törökország más részeiből vitetnek oda, 3 százalékos póttilletéket vessenek ki. Az ebből eredő jövedelmet a legutóbbi zavargások áldozatainak kártalanítására fordítják. Az Athénben tartózkodó krétai képviselők az iradé kibocsátásáról szóló hírt örömmel fogadták és elhatározták, hogy holnap Kaneába utaznak. A muzulmánok Platániában Kanea mellett nyolcz embert megöltek, ötöt megsebesítettek, néhány házat felgyújtottak és templomokat megszenteltetettek.

INNEN-ONNAN.

Kassa, szept. 1.

Hölgy munkatársaink.

— Női levelek. —

Nyomdafesték szaga és párfüm illat. Hogy találkozik össze ez a kettő, — kérdik női olvasóink.

Hát bizony olyanformán történik a dolog, hogy a mi lapunk számára naponként halomszámra hoz a posta illatos leveleket, gyöngéd női kezektől. Ezekben a levelekben azután a parfümnél csak a helyesirási hiba van több.

Azért mégis a legboldogabb pillanata a szerkesztőnek, mikor az izgatott napi munkában keresztül

királyon kívül ugyanazon színből csak két figura, s a skiz volt egy kézben, úgy ez csak fél cavalleriát számított, a mely az egésznek csak felét tette. A kinek 26-ja volt, annak elég volt a játékhoz, ami azon felül volt, már nyereségszámba ment, a mi pedig hiányzott, veszteség volt. A számlálás ép úgy történt mint ma.

Mint hogy a játékhoz, a mint azt mi szoktuk játszani, huszonnégy üres lap jött, számuk akkoriban valószínűleg 78 lehetett, míg mi 70-et számítottunk. A pagátultimo elődeinknél is kunsztzámba ment, s különös megtiszteltetésnek is vették és tiz pointtal lett honorálva.

Németországban a tarokkjáték 1750 körül terjedt el és gyorsan nagy közkedveltségre tett szert.

A „zsidó” akkoriban úgy látszik még nem létezett, legalább eddig ezen formának még nyomait sem lehetett felfedezni. Ezenkívül azonban a tarokkjátéknek számtalan olyféleiségei voltak, a melyek ma már teljesen ismeretlenek. Münchenben állítólag oly tarokkot játszottak, melyben 103 lap volt; e játékra vonatkozó ismereteink azonban nagyon hiányosak s felőle semmi pontosabb vagy közelebbi adatunk nincs. Sokkal többet tudunk a tarokkjáték egy olyan módja feől, a mely különösen Bolognában és Nápolyban, de Németországban, sőt Bécsben is divatos volt. E játékot 96 lappal játszották. T. i. ötvenhat lappal, vagyis mind a négy színből négy figura és tiz üres lappal és 41 tarokkal. A tarokkok I-től XXXV-ig voltak számozva. Továbbá meg a csillagok, a mond (hold), nap, világ és harsona és egy bolond, a kik együtt képeztek az ariát. A bohóc volt a legkisebb kártya, a mely azonban minden figura honeurhoz szükséges volt s azzal a kiváltsággal is el volt látva, hogy kijátszáskor nem lehetett ütni. A királyok, dame, cavalier és vales helyett a minchiatinak nevezett olasz tarokkjátékban papák szerepeltek.

A tarokkjátékhoz hasonló a czuczujáték, a melyben a főitők: czuczú, bragone ló, macska, korcsma. E játék különben nem volt hosszú életű.